

NRO 14021 Sörknattenområdet - Åmål, Bengtsfors kommuner Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14021 **Områdesnamn:** Sörknattenområdet **Kommun:** Åmål, Bengtsfors **Kartblad:** 9C NV **Area:** 2222 ha **Naturgeografisk region:** 21 A Sydvästsveriges kuperade barr- och lövskogslandskap i Dalslandsområdet. **Kust/havsregion:** - **Regionindelning för sjöar och vattendrag:** - **Agrara kulturlandskapsregioner:** - **Landskapsform:** Sprickdalslandskap. **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Geovetenskap
Berggrundsformer, bergart Naturskog Fauna, flora

Värdeomdöme: Mångformigt berglandskap med bl a utpräglat spricklandskap med långsträckta, nordsydliga bergryggar i skarp topografi. Unik förekomst av bergarten kvartsit. Ädellövskog med naturskogskaraktär vid Baståsen. Artrik vegetation med många rödlistade arter. Unik lokal för oceaniska lavar. Mycket rik landmolluskfauna med flera rödlistade arter. **Huvudkriterier:** A, B, C, D, E **Stödkriterier:** Mångformighet, naturlighet, kontinuitet, raritet, nyckelområde, säregenhet **Förutsättningar för bevarande:** Området bibehålls orört. Värdet påverkas negativt av bl a täkt, avverkning, röjning, bebyggelse, anläggningar, vägdragning och rationellt skogsbruk. **Säkerställande och internationell status:** Delar av området är skyddade som naturreservat respektive naturminne. Området berörs av Natura-2000 områden (fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet). **Områdets huvuddrag:** Dalformationens bergarter uppvisar en starkt växlande motståndskraft mot erosion. Berggrundens varierande hårdhet återspeglas i landskapets topografi. Till de mer svårvittrade bergarterna hör kvartsiten och allra hårdast är de körtlar av nästan ren kvarts, som uppträder inom kvartsitens utbredningsområde. Dessa körtlar bildar ofta framträdande ryggar och kullar (på dalsländska "knattar"). Det bästa exemplet på denna berggrund finner man inom Sörknattenområdet, där hela sträckan från Kärrdalsberget i söder till Baståsen i norr utgörs av knattar med kvartsit. Väster om kvartsitstråket följer lianeskiffrar fram till sjön Djup, där åter ett kvartsitstråk går fram. Sjön Djup är i förhållande till sin storlek ovanligt djup. Bottenprofilen är mycket orolig, med ett flertal hålor ned till 70,5 44 meters djup. Djup får anses som tämligen opåverkad, främst beroende på de opåverkade omgivningarna, en icke utnyttjad reglering samt att kalkning skedde innan alltför omfattande försurningsskador inträffade. Sjön har en hög biologisk funktion och innehar vissa raritetsvärden, bl a en befintlig relikart - *Mysis relicta* samt tre möjliga relikarter - *Pallasea quadrispinosa*, *Pontoporeia affinis*, *Limnocalanus macrurus*. Förekommande fiskarter är: ål, nors, gädda, benlöja, elritsa, mört, lake, stensimpa, bergsimpa, gers och abborre. På de trädlösa kvartsitknattarna utgörs vegetationen i grova drag av en karakteristisk moss- och lavflora med bl a flera nordliga arter. I de lägre partierna av kvartsiten och på lianeskiffern är hällmarkstallskogen den vanligaste biotopen. I de talrika dalarna blir vegetationen annorlunda och här växer bl a gran men även en hel del lövskog av varierande artsammansättning. Vegetationen är här tät och miljön skuggig. I dalarna är det gott om mossklädda lodytor och småbäckarna utgör en speciell miljö. Småsjöar, myr- och kärrdrag förbinder dessa dalar och bidrar ytterligare till variationsrikedomen. Berggrundens varierande näringshalt ger sig till känna på så vis att mera krävande växtarter återfinns i eller intill bäckdalarna (sårlåka, vippärt, skogssvingel etc). Berggrunden är för övrigt mycket näringsfattig. I området mellan Byn och Baståsen finns rika lövskogar med förekomst av hotade arter. Lindsbogen vid Baståsen hyser en koncentration av oceaniska lavar, t ex jättelav, örtlav och grymig gelelav. Skogsmiljöerna i området är föga påverkade av människan. Delar av området bär urskogsprägel och hyser ett stort antal urskogsgynnade organismer. Även fågelfaunan i området är intressant och innehåller arter som tjäder, järpe och smålom. Knattarna är berömda och välbesökta utsiktspunkter och hela området kring Djup erbjuder stora rekreativa värden såväl sommar som vinter. **Anmärkningar:** Området redovisat som klass I i länets naturvårdsprogram (1976). Området berör område av riksintresse för friluftsliv, Dalslands sjö- och kanalsystem.

Referenser: Andersson L. & Appelqvist T. 1980: *Inventeringar av kryptogamfloran i Sörknattenområdet*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1980:11. Hultengren, S. & Proschwitz, T von 1988: *Lindskogen på Baståsen*. Natur på Dal, årg. 14, nr 1. Länsstyrelsen 1976: *Natur i Älvsborgs län*, sid 274. Länsstyrelsen 1979: *Skötselplan för Sörknatten*. Länsstyrelsen 1985: *Naturvårdsprogram för sjöar och vattendrag*. Förvaras på Länsstyrelsen. SNV, pm 1508.. *Urskogar 2. Södra Sverige*. Länsstyrelsens fauna- och floraregister. Förvaras på Länsstyrelsen. Larsson, K.-H. 1991: *Lövskogar i Åmåls kommun*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1991:3. Länsstyrelsen 1994: *Skötselplan för Baståsen*. Länsstyrelsens beslut 1994-06-16. Länsstyrelsen 1995: *Kvartsithushållningsplan för Dalsland*. Länsstyrelsens beslut 1995-05-15, dnr 233-16862-93.